

Χώρα Νάξου: από το μεσαιωνικό στο τουριστικό τοπίο **Το τοπίο στη λογοτεχνία**

Νάξο με τα ψηλά βουνά, Στίχοι: **Ειρήνη Χάλκου**, Μουσική: **Γιώργος Κονιτόπουλος**.

Νάξο με τα ψηλά βουνά
Και τα βαθιά λαγκαδιά
Έχεις λεβεντοκοπελιές
Κι όμορφα παλικάρια

Όμορφα 'ναι τα νερά σου
Και τα λεβεντόπαιδα σου

Ατέλειωτες ακρογιαλιές
Και γραφικά λιμάνια
Και όλες σου οι ρεματιές
Τα ψηλά πλατάνια

Όμορφα 'ναι τα νερά σου
Και τα λεβεντόπαιδα σου

Μέσα σ' αυτές τις ομορφιές
Φωτίζει το φεγγάρι
Και λειο ο νιος στην κοπελιά
Να γίνουνε ζευγάρι

Όμορφα 'ναι τα νερά σου
Και τα λεβεντόπαιδα σου

Όμορφοι γάμοι γίνονται
Στα ορεινά ξωκλήσια
Και τα βιολιά ακούγονται
Μέχρι τα κουφονήσια

Δημήτρης Λούπης, *Ο Πιρί Ρεΐς (1465-1553) χαρτογραφεί το Αιγαίο. Η οθωμανική χαρτογραφία και η λίμνη του Αιγαίου*, Εκδόσεις Τροχαλία, Αθήνα 1999.

«...Το νησί αυτό ανήκει στη Βενετία. Είναι πλούσιο. Παλιά, επειδή ήταν πλούσιο, ονομαζόταν μικρή Σικελία. Έχει περίμετρο ενενήντα μίλια. Χαρακτηριστικό του, όταν έρχονται από τη θάλασσα, είναι το ύψωμα που μοιάζει με γκρεμό. Πάνω σ' αυτό είναι χτισμένος ένας ψηλός πύργος. Αυτό, όμως, φαίνεται όταν έρχονται από τα νοτιοδυτικά. Δεν πρέπει να το ξεχνούν. Όταν έρχονται από πάνω, το νησί αναγνωρίζεται εύκολα. Το κεντρικό γνωστό λιμάνι του βρίσκεται δίπλα στη θάλασσα και βλέπει δυτικά. Εμπρός από το κάστρο φτιάχτηκε αργότερα ένα τεχνητό λιμάνι, όπου χωρούν μικρά караβάκια. Τα μεγάλα πλοία ρίχνουν άγκυρα απέναντι από το κάστρο κι έτσι αράζουν.»

Ιάκωβος Καμπανέλλης, «Η Νάξος των παιδικών μου χρόνων», από το αφιέρωμα του περιοδικού *Η Λέξη: Το Αιγαίο: Λογοτεχνία και Τέχνη*, (επιμέλεια: Α. Φωστιέρης, Θ. Νιάρχος), Αθήνα 2001.

«...Οι αναμνήσεις μου από τη Νάξο των αρχών της δεκαετίας του '30 έχουν κάτι το μυθιστορηματικό, το γραφικό, αλλά και το μεταφυσικό συνάμα. [...] Στο Κάστρο έμεναν οι Καθολικοί, παλιοί φεουδάρχες και άρχοντες του νησιού, από τον καιρό της Ενετοκρατίας. [...] Μαύρα, λοιπόν, κοστούμια και μαύρα καπέλα, με άσπρα κολάρα και μπαστούνια για τους κυρίους, μαύρα φορέματα και λευκές νταντέλες για τις κυρίες, ενώ τα σπίτια τους στολίζονταν με οικόσημα. Σε άμεση σχέση και συνύπαρξη με τους Καθολικούς [...] οι αστοί, οι ψαράδες, οι αγρότες, που έρχονταν από την ύπαιθρο να πουλήσουν την πραμάτεια τους ή να τη φορτώσουν στα καϊκια ή στο βαπόρι που ερχόταν μια φορά την εβδομάδα ή μια φορά στις δέκα μέρες. Κι όλα αυτά σε μια πόλη με πολλά στενά και σοκάκια, που τη νύχτα ήτανε σχεδόν σκοτεινή, για πολλά χρόνια τη θυμάμαι χωρίς ηλεκτρικό. Λόγω αυτού του σκότους, αλλά και της μικρής κοινωνίας που ήταν η πόλη μας, όλα τα πράγματα, αν και ήταν πολύ κοντά μας, έπαιρναν τρομερές διαστάσεις. Οι γάμοι των αρχόντων, αλλά και οι γάμοι των φτωχών, τα βαφτίσια, οι κηδείες, οι μεγάλες θρησκευτικές γιορτές, η μεγάλη Εβδομάδα, όλα διαχέονταν στην ατμόσφαιρα κι ήταν σα να περνάς μέσα από έναν πυκνό ψυχισμό...»

Roger Vitrac, «Το εγκαταλειμμένο άγαλμα», (μετάφραση: Αντώνης Φωστιέρης), από το αφιέρωμα του περιοδικού *Η Λέξη: Το Αιγαίο: Λογοτεχνία και Τέχνη*, (επιμέλεια: Αντώνης Φωστιέρης, Θ. Νιάρχος), Αθήνα 2001.

«...Στη νότια πλευρά της Νάξου κείται, εγκαταλειμμένο στη μοίρα του για περισσότερο από τριάντα αιώνες, το κολοσσιαίο άγαλμα ενός θεού. Ξαπλωμένη στην κοίτη της η θεότητα, με το βλέμμα καρφωμένο στον ουρανό, εκπέμπει ένα μυστήριο ανάλογο μ' εκείνο που εκπέμπουν οι παράξενες και τρομερές μορφές της Νήσου του Πάσχα. Μερικοί υποστηρίζουν ότι προοριζόταν για τον ναό που υψωνόταν στη νησίδα Παλάτι, απέναντι από την πόλη της Ναξίας, ναό αφιερωμένο στον Διόνυσο. Άλλοι πάλι, πως το άγαλμα ανήκε στον Απόλλωνα και πως μόνο το βάρος και οι διαστάσεις του το εμπόδισαν να εμπλουτίσει την ιερά Δήλο με την υψηλή του παρουσία. Θα μάθουμε άραγε ποτέ σε ποια λατρεία ήταν ταγμένο και τι είδους θυσίες θα απαιτούσε αν είχε στηθεί στα πόδια του; Η ρωγμή που το σημαδεύει, το καθιστά συγκινητικό και σχεδόν ανθρώπινο. Ίσως γι' αυτό ακριβώς το ελάττωμά του να παρέμεινε, ένας γίγαντας ανάμεσα στους ανθρώπους, αντιπροσωπεύοντας στην Ελλάδα τον έσχατο και μακροβιότερο θεό: τον θεό της εγκατάλειψης.»